

TEKST 1 TE VEEL OLIFANTEN

- 1 De olifant heeft een grote aaibaarheid. Dat deelt hij met bijvoorbeeld het zeehondje en de ijsbeer. Eigen aan de olifant is een combinatie van intelligentie, een sterk sociaal gevoel, een indrukwekkend postuur en een meelijwekkende klunzigheid, waardoor hij kan rekenen op onze eeuwige sympathie.
- 2 Of de olifant daar zelf zo blij mee moet zijn, is de vraag. Dankzij de sympathie van de rijke westerlingen gaat het momenteel te goed met de Afrikaanse olifant. Anders gezegd: er is sprake van een ware olifantenplaag! In de meeste natuurparken van zuidelijk Afrika zijn zo ontstellend veel olifanten, dat die parken volledig worden kaalgevreten. Professor Colenbrander van de Utrechtse universiteit kan het bevestigen. "Je ziet het met je eigen ogen als je langs de rand van de natuurparken vliegt. Buiten de parken is het vruchtbaar en groen, erbinnen dor en kaal. Alle takken en bomen worden opgegeten. Daardoor verdwijnen eerst de andere planteneters, zoals antilopen. Vervolgens verdwijnen ook de grote vleeseters, zoals leeuwen, die immers weer afhankelijk zijn van die antilopen. Die hele prachtige natuur gaat naar de knoppen."
- 3 De explosieve toename van het aantal Afrikaanse olifanten (met de Indische olifant gaat het onverminderd slecht) begon toen een jaar of twintig, dertig geleden de stroperij in Afrika onder druk van de natuurbeschermingsorganisaties serieus werd aangepakt. Sinds het verwerken van slagtanden tot biljartballen, manchetknopen en pianotoetsen is verboden, is ivoor voor stropers niet aantrekkelijk meer.
- 4 Verschillende experts uit Afrika, Europa en de Verenigde Staten zijn het erover eens dat het aantal olifanten in Afrika zo snel mogelijk omlaag moet. Alleen dan is er nog een kans dat de vegetatie en het daarvan afhankelijke dierenleven zich herstellen. De grote vraag is evenwel: hoe?
- 5 Een aantrekkelijke mogelijkheid zou zijn de olifanten over te brengen naar gebieden waar nog genoeg ruimte is. Voor kleine natuurparken waar ze enkele tientallen olifanten te veel hebben, is dit een mogelijkheid. Niet voor de verplaatsing van tienduizenden zwaargewichten. De kosten daarvan zijn door arme landen niet op te brengen.
- 6 Soms is het mogelijk een natuurpark uit te breiden. Het Krugerpark in Zuid-Afrika bijvoorbeeld grenst aan Mozambique, dat geen olifanten meer heeft. Er wordt aan gedacht om de hekken deels weg te halen en een stuk van Mozambique bij het park te betrekken.
- 7 Ook aantrekkelijk is de mogelijkheid van anticonceptie. In het Krugerpark is daarvoor de afgelopen jaren een veldproef uitgevoerd. Zo'n twintig vrouwtjesolifanten werden met behulp van een speciaal geweer beschoten met een vaccin dat uit de eierstokken van varkens was bereid. Het leek te werken, maar de methode moet nog verder ontwikkeld worden. Er moet eigenlijk een kunstmatig vaccin komen. Vanwege ziekten die de ene diersoort op de andere kan overbrengen, is zo'n kunstmatig vaccin veel veiliger dan een vaccin dat uit dierlijk materiaal is bereid. Maar anticonceptie is een bewerkelijke en dus kostbare aanpak. Deze methode is slechts geschikt om een populatie op peil te houden, niet om snel het aantal te verminderen.
- 8 Blijft over het afschieten. Het is een rot-idee, maar het werkt. Tot aan de jaren negentig bleef daardoor de olifantengroep in het Krugerpark op peil. Toen ging een kleine Zuid-Afrikaanse actiegroep – men zegt een groep van vijf mensen – hier heftig tegen protesteren. De publieke opinie in Europa en Amerika werd gemobiliseerd. Die sprak er schande van en de Zuid-Afrikaanse regering verbood het afschieten, doodsbang dat de inkomsten van het natuurpark zouden teruglopen door het wegblijven van de toeristen.
- 9 Volgens veel deskundigen hebben de machtige westerse natuurbeschermers een speciale verantwoordelijkheid. Zij hebben de afgelopen tientallen jaren de olifant aan die hoge aaibaarheidsfactor geholpen. Nu dat een tegengesteld effect blijkt te hebben, zouden de natuurbeschermingsorganisaties hun houding moeten veranderen. Maar zij hebben zich tot nu toe altijd verzet tegen het afschieten en tegen de mogelijkheid om tijdelijk een ontheffing te geven voor de handel in ivoor. Deels met begrijpelijke argumenten: aan ivoor valt niet af te lezen of het van de Afrikaanse dan wel van de bedreigde Indische olifant af-

komstig is. Maar goed gecontroleerde onthefingen van het jachtverbod zouden voor arme landen een uitkomst kunnen zijn. De verkoop van ivoor is een injectie voor hun armoedige economie en het olifantenvlees is welkom op de lege borden.

- 10 De opstelling van de natuurbeschermingsorganisaties is in zekere zin het zoveelste

voorbeeld van westers machtsdenken. Opkomen voor de bedreigde olifant – het lijkt nobel, maar dat is het niet. Want voor wie doen we het? Voor volgevreten westerse actievoerders, die de olifant vooral van de televisie kennen? Of voor de arme Afrikanen met al die olifanten in hun achtertuin?

*Naar een artikel van Simon Rozendaal,
Elsevier, 28 februari 2004*

TEKST 1 TE VEEL OLIFANTEN

- 1p ● 1 Wat is de functie van de eerste alinea?
De schrijver wil de tekst inleiden door:
A de aanleiding te noemen voor het schrijven van de tekst.
B een korte samenvatting vooraf te geven.
C een verklaring te geven voor onze sympathie voor de olifant.
D het centrale probleem aan de orde te stellen.
- 1p ● 2 Hoe is het verband tussen alinea 2 en 3 het beste te omschrijven?
A Alinea 2 en 3 vormen samen een opsomming.
B In alinea 3 wordt de oorzaak genoemd van het probleem in alinea 2.
C In alinea 3 wordt een samenvatting van alinea 2 gegeven.
D In alinea 3 wordt het gevolg genoemd van het probleem uit alinea 2.

Gebruik de volgende informatie voor het beantwoorden van de vragen 3 tot en met 5.

We kunnen de tekst verdelen in vijf delen:

deel 1 alinea 1

deel 2 alinea's 2, 3 en 4

deel 3 alinea's 5, 6, 7 en 8

deel 4 alinea 9

deel 5 alinea 10

- 1p ● 3 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2?
A Deskundigen zijn gelijk gestemd
B Natuurparken worden vernietigd
C Olifanten vormen een plaag
D Stropers worden aangepakt
- 1p ● 4 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3?
A Bezwaren tegen oplossingen
B Financiële problemen
C Invloed publieke opinie
D Verschillende maatregelen
- 1p ● 5 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4?
A Andere houding natuurbeschermers nodig
B Olifantenvlees tegen de honger
C Verkoop ivoor belangrijk
D Verzet tegen afschieten olifanten
- 1p ○ 6 Volgens alinea 7 is een mogelijke oplossing van het olifantenprobleem: anticonceptie met een vaccin dat is bereid uit de eierstokken van varkens.
→ Waarom is deze methode minder goed dan anticonceptie met een kunstmatig vaccin?
- 1p ○ 7 In de alinea's 5 tot en met 8 worden vier mogelijke oplossingen voor het olifantenprobleem genoemd. Sommige van die oplossingen hebben ook weer bezwaren.
→ Bij welke oplossing wordt geen bezwaar vermeld?
- 1p ○ 8 Natuurbeschermingsorganisaties verzetten zich zelfs tegen een tijdelijke ontheffing van het verbod op de handel in ivoor. (alinea 9)
→ Citeer een zinsgedeelte uit alinea 9 dat de reden van dit verzet noemt.

- 1p ● **9** Wat is de functie van de laatste alinea?
De schrijver wil de tekst afsluiten door
A aan te zetten tot afschieten.
B een samenvatting van de tekst te geven.
C een toekomstverwachting uit te spreken.
D op te roepen tot nadenken.
- 1p ● **10** Hoe zou je de hoofdgedachte van deze tekst het beste kunnen omschrijven?
A Alleen als er snel wordt ingegrepen is er misschien nog een mogelijkheid om grote schade als gevolg van een overvloed aan olifanten te voorkomen.
B Als de houding van de westerse natuurbeschermers verandert, kan de olifantenplaag worden aangepakt.
C Er zijn genoeg mogelijkheden om een einde te maken aan de olifantenplaag in Afrika, maar het geld ervoor ontbreekt.
D Omdat wij in het westen de olifant zo sympathiek vinden, willen we niet meewerken aan het plan om veel olifanten af te schieten.
- 1p ● **11** Wat zijn de doelen van de schrijver met deze tekst?
1 aanzetten tot het afschieten van grote groepen olifanten
2 advies geven over het samenwerken door Afrikaanse landen
3 de lezer overtuigen van de verantwoordelijkheid van de natuurbeschermers
4 informatie geven over een belangrijk Afrikaans probleem

Wat is juist?

- A** 1 en 3
B 1 en 4
C 2 en 3
D 3 en 4
- 1p ● **12** Een schrijver kan gebruik maken van:
1 feiten
2 zijn eigen mening
3 de mening van anderen

Waarvan maakt de schrijver van deze tekst gebruik?

- A** alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3